

A. Actua en weetjes

1. Kansarmoede

De Vlaamse middelbare scholen zitten vol kansarmen. Als er thuis geen Nederlands wordt gesproken, het gezin leeft van een vervangingsinkomen, de ouders behoren tot de 'trekkende' bevolking (circus, rondvaart, ...) of de moeder geen middelbareschooldiploma heeft, valt het kind onder het gelijke- onderwijskansenbeleid (GOK). Een kleine veertig procent van de middelbare scholieren valt daar onder. De kansarme leerlingen zijn verspreid over heel Vlaanderen, maar in de (grote) steden is hun aantal het meest uitgesproken. Zo heeft de helft van de Brusselse en Antwerpse 12- tot 18-jarigen te maken met een precaire thuissituatie. In Genk is het met 60 procent kansarmen nog dramatischer. In Mechelen is dat gemiddeld 23,5%. Coloma+ haalt de hoogste score met 45%, gevolgd door TSM: 41%. Sint-Romboutscollege heeft de laagste score: 10%.

'Arm aan kansen', dat is een correcte benaming. In 2008 startte 81% van de GOK-leerlingen in de theoretische A-stroom. Vier jaar later is meer dan 70 procent terechtgekomen in het bso of tso. Omgevingsfactoren en niet het IQ of het al dan niet sterk karakter van de jongeren, zijn blijkbaar heel erg bepalend, zoniet doorslaggevend voor de slaagkansen. (Over het begrip IQ, zie verder).

De besparingsmaatregelen, die tot een langdurige economische crisis en een structurele werkloosheid zullen leiden, en die ook de kwaliteit van het onderwijs onvermijdelijk treffen, zullen die weinig rooskleurige cijfers er niet doen op verbeteren, integendeel. We zijn niet goed bezig.
(bron *De Morgen* 16 juni 2012)

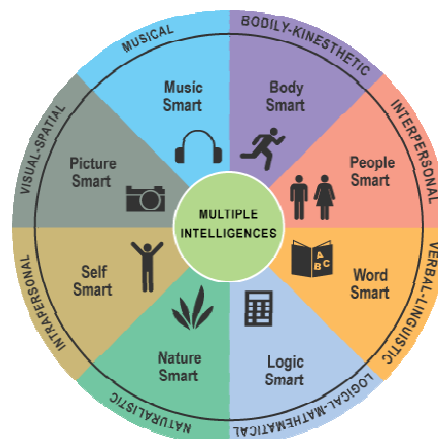
2. Slimmer dan je denkt of misschien juist niet...

Intelligentie, bestaat dat wel? En vooral, kan je dat meten? Jawel zal je zeggen, het IQ meet dat. En het begrip IQ is zo sterk ingeburgerd dat iedereen ervan uit gaat dat het wel degelijk onze intelligentie meet.

Maar is het zo eenvoudig? Het IQ meet zogenaamd je verstandelijk vermogen en drukt het uit in één cijfer. Maar bestaat er wel zoiets als één vorm van intelligentie? Als je gewoon al rond je kijkt dan zie je dat bepaalde mensen heel goed kunnen scoren op één vlak en ronduit slecht zijn op een ander vlak. En zo het IQ al zou bestaan, ligt dat eens en voorgoed vast? Is dat een statisch gegeven, of evolueert de intelligentie van iemand in de loop van zijn leven? Zijn de IQ-testen wel betrouwbaar en ruim genoeg opgevat om alle vormen van intelligentie te meten?

Onder andere de neuroloog Howard Gardner heeft zich met het begrip intelligentie uitvoerig bezig gehouden. Hij vertrekt niet van psychologisch onderzoek maar baseert zich op de studie van de hersenactiviteiten. Dat kan men namelijk de laatste tijd steeds beter in kaart brengen. Dat onderzoek leerde Gardner dat de hersenen uit verschillende aparte zones bestaan, elk met een eigen functie. Voor hem staat het zonder meer vast dat er minstens negen vormen van intelligentie zijn:

1. *Taalvaardigheid*: het vermogen om te lezen, schrijven, luisteren en spreken. Die intelligentie is bv. heel sterk ontwikkeld bij dichters.

2. *Ruimtelijk*: het vermogen om je te kunnen oriënteren in de ruimte. Kan je vlot een kubus van Rubik oplossen, dan heb je die gave.
3. *Logisch-wiskundig*: het vermogen om te rekenen, logische puzzels op te lossen, te redeneren en wetenschappelijke problemen op te lossen.
4. *Muzikaal*: het vermogen om te zingen, een muziekinstrument te bespelen, muziek te analyseren en componeren;
5. *Kinetisch*: het vermogen om je lichaam gecoördineerd te bewegen, zoals bijvoorbeeld nodig in dans, sport, chirurgie en in heel wat beroepsvelden.
6. *Interpersoonlijk*: het vermogen om verbaal en non-verbaal gedrag van anderen te begrijpen en te interpreteren en efficiënt met anderen om te gaan. Voor leerkrachten en handelsvertegenwoordigers is dit een belangrijke vaardigheid.
7. *Intrapersoonlijk*: het vermogen om te reflecteren op het eigen handelen en dit te begrijpen. Het laat je o.a. toe om een waarheidsgetrouw zelfbeeld te ontwikkelen.
8. *Naturalistisch*: het vermogen om objecten in de natuurlijke wereld te herkennen en te categoriseren.
9. *Existentieel*: het vermogen om je eigen positie te bepalen ten aanzien van existentiële kenmerken van het menselijk bestaan, zoals de dood en de zin van het leven.

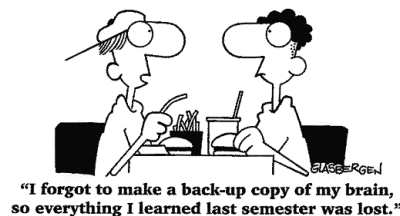

Intelligentie proberen uitdrukken in één cijfer heeft dan ook weinig zin. Alleen de eerste drie soorten van Gardner vallen samen met wat we normaliter verstaan onder intelligentie en datgene dat een IQ test probeert te meten. Die testen meten m.a.w. maar een bepaalde, versmalde vorm van intelligentie. Als je intelligentie al wil uitdrukken in getallen dan zou je in feite minstens negen IQ-cijfers moeten hanteren. Bovendien evolueren die cijfers doorheen je leven. Door sterke concentratie, langdurige training, opgestapelde ervaringen en leerstrategieën kan je je verstandelijke vermogen sterk verbeteren.

Hoe succesvol je bent op school of in je beroep wordt niet alleen bepaald door je score op een IQ test. Ook motivatie, inzet, zelfvertrouwen, het kunnen omgaan met stress, werk- en leerstrategieën en andere sociale vaardigheden doen er toe. De zogenaamde academische intelligentie kan je dan ook het beste zien als een zogenaamde drempelvoorwaarde. Dat wil zeggen, het helpt je om ergens te komen, bijvoorbeeld om advocaat te worden. Maar om een succesvol advocaat te worden, heb je vooral ook eigenschappen Danbiel Goleman omschrijft Emotionele intelligentie met emoties omgaat, van onderscheidt vijf aspecten: emoties, het reguleren van zelfmotivatie, het andermans emoties, en het Het 'sociale' onderdeel van wordt ook wel eens sociale intelligentie genoemd. Helpt academische intelligentie je om een baan op een bepaald niveau te bereiken, en heb je eenmaal die baan dan is je emotionele intelligentie twee maal zo belangrijk als je score op een IQ test om uitstekende prestaties te behalen.

Copyright 1997 Randy Glasbergen. www.glasbergen.com

nodig die horen bij wat als 'emotionele intelligentie'. betreft de manier waarop je jezelf en anderen. Goleman het kennen van je eigen je eigen emoties, onderkennen van emotionele intelligentie

Voor Gardner bestaat er in elk geval geen bevoorrechte vorm van intelligentie. Iemand met een wiskundige knobbel is niet noodzakelijk 'slimmer' dan de handige Harry of een

taalkunstenaar. Hij of zij is alleen *op dat vlak* (en op een bepaald moment) sterker dan iemand anders, maar op *een deel andere vlakken* vermoedelijk minder sterk. Het onderwijs houdt onvoldoende rekening met deze belangrijke inzichten. Er wordt voornamelijk ingezoomd op een mengsel van taalkundige en logico- mathematische intelligentie (punt 1 en 3 hierboven) en men probeert elk individu daarnaar te richten. Vandaar ook de zogenaamde superioriteit van aso ten aanzien van tso en bso en de dwang van ouders om hun kinderen zoveel mogelijk in aso te houden. Is dat allemaal wel zo intelligent? Het valt sterk te betwijfelen.

(Bron: Gardner H., *Soorten Intelligentie. Meervoudige Intelligenties voor de 21ste eeuw*, Amsterdam 2002;

http://www.hoogbegaafdvlaanderen.be/01_Hoogbegaafd/definities_in_lit.html. .)

3. Langer werken

De kogel is door de kerk. De pensioen leeftijd werd met twee jaar opgetrokken en de uitstapregelingen zo goed als afgeschaft. Er komen wel overgangsmaatregelen, maar in de praktijk komt het er op neer dat de meeste collega's zo'n vier jaar langer zullen moeten werken. Waar ze indertijd vanaf 58 jaar of zelfs vroeger konden stoppen zal dat nu voor de meesten in de toekomst minstens tot 62 jaar zijn.

Of dit haalbaar is voor de mensen in kwestie, of dit pedagogisch verantwoord is en de kwaliteit van het onderwijs ten goede komt, dat heeft allemaal niet meegespeeld in de politieke beslissing. Het ging en gaat om een botte besparingsmaatregel, de zoveelste.

'We kunnen niet anders, er is geen geld.' Geen geld, hoezo? Vorige week kwam juist het bericht dat het aantal

dollarmiljonairs weer maar eens is toegenomen, ondanks de crisis, of is het misschien juist dankzij de crisis? Deze week kwam aan het licht dat de topbankiers wereldwijd ondanks de slechte resultaten een loonsverhoging van 12% kregen.¹ Zij verdienen nu gemiddeld 13 miljoen dollar per jaar. Daar moet een gemiddelde werknemer in België 535 jaar voor werken...

In België is er onbetamelijk veel geld. De 10 procent rijksten van ons land bezitten samen 850 miljard euro. Dat is een onwaarschijnlijk en gigantisch bedrag. Die rijken worden zoals geweten nauwelijks belast. Zij weten met hun geld eigenlijk niet wat gedaan. Een pietluttige belasting van amper 1,5% zou volstaan om de vergrijzing op te vangen. Maar het ontbreekt politieke moed om aan die hoge pieten te raken. Telkens opnieuw passeert men bij de gewone man

en sabelt men in de sociale sectoren en het onderwijs. Van de crisis maakt men gebruik om de ene na de andere asociale maatregel op te leggen en de verworvenheden van de welvaartstaat terug te schroeven.

Dat is onfatsoenlijk. Maar het is ook voor een belangrijk gedeelte onze schuld. We hebben de zoveelste besparingen en de verhoging van de pensioenleeftijd zonder al te veel weerstand geslikt. We moeten goed beseffen dat de crisis nog lang niet voorbij is. De kans is groot dat er nieuwe besparingsrondes op ons afkomen. Daartoe wordt de crisis zeer handig gebruikt (misbruikt). En als je ziet tot wat ze in Spanje, Griekenland of Portugal in staat zijn ... Gaan we blijven met ons laten sollen?

¹ *Financial Times*, 25 juni 2012, p. 1.

